

Standardbetingelser

for

Underentrepriser og Leverancer

SFU

Januar 2010

Brødrene A. & B. Andersen A/S

Indhold

DEL 1:	3
1. Retsforhold	3
2. UE's tilbud	3
3. Produktionsplanlægning	3
Projektmateriale	3
Tegninger og beregninger	3
Oprettede tegninger	3
Arbejdets tidsplan	3
4. Vejrligsforanstaltninger	3
5. Arbejdsledelse og UE-møder	4
6. Prøver/materialer	4
7. Eksisterende ledninger	4
8. Afsætning	4
Kontrolmålinger	4
Udsparinger, huller m.v.	4
9. Kvalitetssikring	4
10. Drift- og vedligeholdelsesvejledning, brochurer mm.	5
11. Byggepladsforhold	5
Adgangsforhold	5
Hegn og vagt	5
Skiltning	5
El og vand	5
Skurby mv.	5
Stilladser, lifte mv.	5
Lagerplads	6
Oprydning og renholdelse	6
Beskyttelse af træer og buske	6
Sikkerhedsarbejde	6
12. Betaling	6
Aftale- og prokuraforhold:	7
13. Materiel	7
DEL 2:	8
AB92 med tilføjelser/præciseringer/afvigelser	8

DEL 1:

1. Retsforhold

Nærværende standardbetingelser er gældende for retsforholdet i mellem BRA og UE/UL. I selve kontrakten og entreringsnotatet kan der være aftalt enkelte afvigelser til standardbetingelserne. Standardbetingelserne skal ses som et samlet dokument, hvor del 1 og del 2 supplerer hinanden.

2. UE's tilbud

Tilbuddet skal indeholde samtlige nødvendige ydelser til arbejdets fuldstændige færdiggørelser, herunder bl.a. stillads, kran, hejs, materiel, redskaber, forbrugsgods, oprydning, kvalitetssikring, sikkerhedsforanstaltninger, der pålægges af offentlige myndigheder samt årstidsbestemte vejrligsforanstaltninger. Der skal uden ekstrabetaling inden for hver entreprise udføres alle kutymemæssige efterreparationer, om fornødent ad flere omgange. Betingelser, beskrivelser og tegninger supplerer hinanden. En ydelse medregnes, selvom den kun er angivet ét sted. Såfremt ydelser nævnt under den enkelte UE's fagbeskrivelser ikke er indeholdt i tilbuddet, skal dette klart fremgå af tilbuddet. I tilfælde af uoverensstemmelse i tegnings- og beskrivelsesmateriale er største ydelse gældende. UE skal inden afgivelse af sit tilbud gøre sig bekendt med forholdene på byggestedet, bl.a. adgangsforhold mv., og have taget højde for dette i tilbudsprisen.

Hvor afvigelser/alternativer til det udbudte tilbydes, skal dette klart og tydeligt fremgå af tilbuddet. Der skal bydes på det udbudte og eventuelle tilbudsliste skal udfyldes i sin helhed. I tilfælde af sammentællingsfejl, er det forsiden som gælder.

Ved udbud af totalentreprise på et tidligt grundlag, er de bydende pligtig at beskrive og medtage alle arbejder til fuldt og færdigt arbejde. Der ydes ikke udregningsvederlag.

3. Produktionsplanlægning

Underentreprenøren er ansvarlig for at indhente nødvendige tilladelser for entreprisens udførelse.

Såfremt der anvendes udenlandsk arbejdskraft på byggepladsen, skal dette forelægges for BRA inden opstart.

Underentreprenøren og eventuelle under-underentreprenører skal være omfattet af de til enhver tid gældende og for den enkelte entreprise relevante danske overenskomster og regulativer (herunder løn- samt andre arbejdsforhold i relation til de medarbejdere, som for entreprenøren/underentreprenøren udfører arbejde i Danmark). Manglende opfyldelse af dette krav betragtes som væsentlig misligholdelse, og vil medføre ophævelse af kontrakten.

Underentreprenøren har pligt til at sikre, at såvel eget som evt. under-underentreprenørens ikke-dansktalende personale fyldestgørende er gjort bekendt med sikkerhedsreglerne. Det påhviler den, der har ansat ikke-dansktalende personale at sikre, at enhver skriftlig og mundtlig meddelelse fra BRA bliver viderekommuneret til det ikke-dansktalende personale i en, for disse, forståelig form.

Underentreprenører erklærer ved underskrift på entreprisekontrakten, at have tegnet sædvanlig erhvervs- og produktansvarsforsikring på mindst 5 mio. ved tingskade og personskade. Samtidig bekræfter underskriften, at præmien er betalt, og at forsikringen således er i kraft. Underentreprenøren fremsender inden 8 dage fra aftaleindgåelsen, certifikat fra forsikrings-selskabet til dokumentation heraf.

Projektmateriale.

BRA leverer et (1) sæt af alt projektmateriale. Det er UE/UL's eget ansvar at sikre sig ajourført projektmateriale i henhold til gældende tegningsfortegnelse.

Spørgsmål til projektmateriale skal stilles skriftligt til BRA, og så betids, at produktionsstop ikke opstår.

Tegninger og beregninger.

For bygningsdele, der dimensioneres og/eller deltaljerer af underentreprenøren, fremsendes beregninger og detailtegninger til gennemsyn hos BRA og BRA's rådgivere, inden arbejdet igangsættes og inden eventuel fremsendelse til myndigheder. BRA og BRA's rådgiveres gennemsyn fritager ikke underentreprenøren for systemansvaret og fritager ikke underentreprenøren for at projektet er i overensstemmelse med de stillede krav. Statiske beregninger fremsendes til BRA eller BRA's rådgivere i 4 eksemplarer klar til indhentning af myndighedsgodkendelse. Hvis det er krævet af hensyn til myndighedsgodkendelse, skal beregning være attesteret af anerkendt statiker.

Oprettede tegninger.

Senest 8 dage inden entreprisens afslutning, leverer UE et sæt tegninger med indtegnede ændringer der markeres specielt ("som udført") til BRA.

Arbejdets tidsplan.

Arbejdet på byggepladsen og de enkelte arbejdsafsnit/- faser skal påbegyndes og afsluttes inden for de i kontraktmateriale angivne terminer. UE skal uden vederlag affinde sig med indtil 30 dages tidsforskydning af entreprisens start- og færdiggørelsestermin ved udarbejdelse af detailtidsplaner samt ændringer i delaktiviteternes varigheder.

4. Vejrligsforanstaltninger

Tidsplanen indeholder de for egn og årstid sædvanlige antal vejrligsdage, jf. "spilddagskalenderen".

Byggeriet skal gennemføres i henhold til den til enhver tid gældende bekendtgørelse vedrørende vinterbyggeri. UE er derfor forpligtet til at gennemføre vejrligsbestemte foranstaltninger, og medregne udgifter hertil i tilbudssummen. UE er ligeledes forpligtet til at

gennemføre særlige og udvidede vejrligsforanstaltninger med økonomisk afregning efter aftale med BRA. UE skal udføre nødvendige vejrligsforanstaltninger også selvom der ikke er økonomisk aftale med BRA således, at ansvaret for og initiativet til at undgå vejrligsskader af enhver art, også under eventuelle arbejdsstandsninger, påhviler UE. UE bærer alle udgifter til vejrligsforanstaltninger, der er nødvendiggjort af dennes evt. misligholdelse af tidsplanen eller sikring af arbejdet.

5. Arbejdsledelse og UE-møder

UE er pligtig til at lade arbejdet på byggepladsen forestå af en kompetent og beslutningsdygtig leder, der udfører et effektivt tilsyn med entreprisen og som kan indgå bindende aftale på UE's vegne.

Aftaler der indgås på UE-møderne er bindende for samtlige UE'ere.

Eventuelle bemærkninger til UE-mødereferatet skal fremsættes skriftligt senest 2 dage før næste møde. Referater udsendes kun pr. mail og senest 3 dage efter mødet.

Der skal påregnes en ugentlig dokumentation af status indenfor følgende områder:

- Økonomi – herunder eventuelle krav, faktureringsstatus samt forventet faktureringsflow
- Tidsplan – detaljeret arbejdsplan, aktuelt stade samt eventuelle forceringstiltag i tilfælde af forsinkelse
- Kvalitet – stade for opfølgning på kvalitetsplan samt oversigt over eventuelle udestående projektspørgsmål

6. Prøver/materialer

På forlangende skal der uden vederlag udføres prøver af arbejder, som forekommer i større udstrækning eller antal. Godkendte prøver er bestemmende for arbejdets udførelse.

Materialeprøver leveres i tilstrækkelig udstrækning til, at materialets kvalitet og udseende kan bedømmes. UE skal forelægge ønskede materialeprøver så betids, at eventuel kassation ikke kan forsinke leverance af konditionsmæssige materialer. Alle udgifter til fremskaffelse af prøverne afholdes af UE.

Hvor udbudsmaterialet henviser til materialer eller bygningsdele af bestemte fabrikater og typer ved angivelse af "som..." eller lignende, er UE pligtig at levere de angivne fabrikater og typer eller andre ganske tilsvarende fabrikater og typer. Brug af alternative fabrikater og typer skal forelægges BRA's byggeledelse til godkendelse inden brugen. Det påhviler UE at dokumentere alternativernes jævnbyrdighed med det foreskrevne.

7. Eksisterende ledninger

UE skal tage fornødent hensyn til eventuelle eksisterende ledninger på grunden, såsom kloaker, dræn, kabler, luftledninger og lignende. Beskadiges sådanne ledninger, er udgiften til reetablering BRA uvedkommende. Dette gælder også erstatning til tredjemand. UE er tillige pligtig til som verifikation og supplement at indhente oplysninger om ledninger hos relevante myndigheder.

8. Afsætning

Hovedafsætning foretages af bygherre/BRA. Detailafsætning foretages af UE. Hovedafsætning af maks. 3 stk. højdefixpunkter samt af bygningernes hovedmodullinjer (maks. 8 styk) vil blive udført på BRA's foranledning. BRA er herefter uden ansvar for senere beskadigelser. Retablering af beskadigede afsætningspunkter vil ske på skadevolderens bekostning, såfremt skadevolder ikke er kendt, fordeles omkostningen af BRA efter bedste skøn.

Kontrolmålinger.

UE skal inden for entreprisesummen stille mandskab til rådighed for BRA ved kontrolmålinger og –nivelementer af UE's ydelser.

Udsparinger, huller m.v.

Såfremt det ikke klart og tydeligt fremgår af kontraktgrundlaget, påhviler opmærkning af udsparinger, huller m.v. alene den UE der skal gennemføre/indstøbe/indbygge rør, kanaler, ledninger, afbrydere mv. Ligeledes skal den enkelte UE selv etablere og lukke disse huller, iht. normer og myndighedskrav i alle konstruktioner, såsom betonvægge, betonelementvægge, gasbeton, gipsvægge og lignende. UE er ansvarlig for fastholdelse af sine bygningsdele i rette position.

9. Kvalitetssikring

UE skal altid kvalitetssikre egne arbejder. Hvis ikke andet fremgår af kontraktgrundlag, skal kvalitetssikringen som minimum gennemføres i overensstemmelse med Byggestyrelsens gældende cirkulære. UE skal udarbejde en sagsbestemt kvalitetsplan (KS-plan) for eget arbejde, der – ved en klar formulering beskriver de enheder/delpunkter, der skal kvalitetsdokumenteres. Til udarbejdelse af KS-planen kan det af brancheorganisationen udarbejdede paradigma anvendes. I tilfælde af anden form for KS-plan, skal det aftales i hvert enkelt tilfælde med BRA. KS-planen skal godkendes af BRA's byggeledelse i forbindelse med opstart af entreprisen. BRA skal til enhver tid have fri adgang til UE's KS-plan med tilhørende dokumentation. Kvalitetsplanen skal mindst indeholde følgende afsnit:

- Indholdsfortegnelse
- Sagsdata
- Organisation
- Ansvar
- Dokumentstyring

- Kontrolplan
- Projektgennemgang
- Modtagekontrol
- Proceskontrol
- Slutkontrol
- Aflevering

Manglende kontrol og/eller dokumentation betragtes som misligholdelse af kontrakten og værdien heraf sættes til 5% af entreprisens summen. Såfremt UE ikke udfører den nødvendige kvalitetssikring, kan BRA lade den fornødne kvalitetssikring og dokumentation udføre for UE's regning såfremt det er af BRA varslet med 10 kalenderdage. UE skal ved afleveringen aflevere en ajourført kvalitetsdokumentation til BRA – i modsat fald betragtes dette som en væsentlig mangel og dermed dagbods berettiget.

10. Drift- og vedligeholdelsesvejledning, brochurer mm.

UE skal senest 4 uger før aflevering aflevere udkast til drift- og vedligeholdelsesvejledning til godkendelse af BRA. Godkendt drift- og vedligeholdelsesvejledning afleveres til BRA 2 uger før BRA's aflevering til bygherren. I modsat fald betragtes dette som en væsentlig mangel og dermed dagbods berettiget. Der afleveres 4 eksemplarer på dansk for de af UE/UL leverede og/eller monterede bygningsdele, maskiner eller anlæg mv. På forlangende skal UE udarbejde bygningsdelskort på hvert enkelt materiale/komponent der indgår i entreprisen. Såfremt UE ikke afleverer det nødvendige Drift- og vedligeholdelsesmateriale, kan BRA lade det udføre for UE's regning, såfremt det er af BRA varslet med 10 kalenderdage.

11. Byggepladsforhold

Alle parter skal medvirke til, at byggepladsen indrettes og drives i overensstemmelse med Arbejdsministeriets seneste "Bekendtgørelse om indretning af byggepladser og lignende arbejdssteder efter lov om arbejdsmiljø" AT bekendtgørelse nr. 589 af 22. juni 2001 med senere ændringer.

Adgangsforhold

BRA vil udarbejde byggepladstegning, hvoraf følgende byggepladsforhold vil fremgå. Omfanget af P-pladser, veje, interimistiske køreveje, eltavler, vandstik m.m. Det kan ikke påregnes, at der kan parkeres på byggepladsen, BRA henviser generelt til parkering udenfor byggepladsen og kan uden varsel udstede parkeringsforbud på byggepladsen. Alle P-afgifter betales af UE/UL. Udgifter til reparation af overlast, opgravninger m.v. vil blive pålagt den UE eller leverandør, som efter BRA's bedste skøn er årsag dertil. Såfremt de udlagte veje ikke er tilstrækkelige til udførelsen af de enkelte entrepriser, må den pågældende UE selv tilvejebringe tilfredsstillende tilkørselsforhold. Hvis der etableres sådanne veje, skal dette ske i samråd med byggeledelsen, og det må påregnes, at befæstelserne skal fjernes igen for entreprenørens regning. BRA sørger for vedligeholdelse af veje, adgangsveje til bygninger og skurby, herunder snerydning og grusning, såfremt ikke andet aftales under entreprisens udførelse.

Hegn og vagt

Hegn om byggepladsen kan ikke påregnes etableret. De enkelte entreprenører bærer, hver for sig, risikoen for tyveri og hærværk. Når bygningen(erne) er lukket, såfremt BRA alene skønner det nødvendigt kan BRA igangsætte fælles vagtordning. Omkostninger fordeles til og betales af UE'ere efter BRA's bedste skøn.

Skiltning

Skilte må kun opsættes efter aftale med BRA. Advarsels- og henvisningsskilte skal opsættes - i henhold til gældende love – af den entreprenør hvis arbejde betinger dette.

El og vand

BRA lader etablere strømforsyning på pladsen inkl. passende underfordeling i henhold til byggepladstegning, normalt er passende underfordeling: ca. 1 byggepladstavle pr. 2 boliger og i erhvervsbyggerier ca. 1-2 pr. etage, udvendigt placeres både ved boligbyggeri og ved erhvervsbyggeri ca. 2 på terræn og 1 på tag. Dog minimum iht. AT til enhver tids gældende krav. Al yderligere interimistisk el-installation, herunder arbejdsbelysning og tilslutning af arbejdsskure, materielcontainere eller lignende, etableres på den enkelte UE's bekostning af den enkelte entreprenør selv. BRA er ikke ansvarlig for evt. strømafbrudelser, og betaler ikke kompensation ved strømafbrudelser for spildtid, ekstra start- og stopomkostninger, tab af produktion mv. I det omfang AT kræver det lader BRA etablere orienteringsbelysning langs adgangsveje på byggepladsen samt i bygning. BRA foranlediger vandstik ført ind på pladsen inkl. opsætning af midlertidige standere i henhold til byggepladstegning. Al videre fordeling herfra etableres af den (de) enkelte UE. El- og vandforbrug betales af BRA – dog ekskl. strømforsyning til materielcontainere og lignende hvor der opsættes bimåler.

Skurby mv.

BRA opstiller mandskabsvogne indeholdende bad/omklædning i henhold til gældende myndighedskrav. UE/UL afregnes via aftaleseddel med kr. 40,00 pr. plads pr. dag. Antal dage opgøres på byggemøde.

Stilladser, lifte mv.

Hver enkelt underentreprenør skal, med mindre andet specifikt fremgår af udbudsmaterialet eller kontraktmateriale, have indeholdt nødvendige stilladser/lifte og sikkerhedsrækværker til egne arbejder. Stilladser skal kunne benyttes af alle andre UE'ere på pladsen, så længe disse er opstillet. Opsætning og nedtagning af stilladser skal varsles til byggeledelsen med minimum 2 fulde arbejdsuger.

Midlertidige adgangsveje skal den enkelte UE/UL selv etablere, såfremt disse ikke er en del af det færdige byggeri, og/eller udført på det tidspunkt UE/UL skal bruge dem.

Lagerplads

BRA anviser, i det omfang forholdene tillader det, arealer til lagerplads på terræn efter aftale. Ingen større vare- eller materialepartier må sendes til byggepladsen uden forudgående aftale med BRA om aflæsessteder og –tidspunkter. Materialeplads og forarbejdningsplads kan, hvis forholdene tillader det, i begrænset omfang indrettes i bygningen efter BRA's tilladelse. Den enkelte UE'er foranlediger selv sådanne materiale- og værkstedsrum indrettet, afrigget og aflukket, og UE'ere bærer det fulde ansvar og risikoen for rummene og deres indhold. Rummene rømmes efter anmodning fra BRA's byggeledelse og bringes tilbage til den oprindelige stand.

Oprydning og renholdelse

Den enkelte underentreprenør skal dagligt foretage oprydning og rengøring efter egne arbejder og sørge for, at affald bortkøres fra pladsen. Eventuel lossepladsafgift afholdes af underentreprenørerne. Såfremt BRA finder det påkrævet, etablerer BRA en fælles containerordning, omkostningerne fordeles af BRA efter bedste skøn og betales af brugerne. Sortering af affald skal ske i henhold til gældende bestemmelser og lokale myndighedskrav. Omkostninger som følge af forkert anbragt affald afholdes af den ansvarlige der vurderes af BRA efter bedste skøn.

Såfremt oprydning og rengøring – trods påtale fra BRA – ikke sker, vil oprydning og rengøring uden yderligere varsel blive iværksat af BRA, og udgiften blive fordelt efter BRA's bedste skøn på de implicerede UE-/UL'ere.

Beskyttelse af træer og buske

Eksisterende større træer og buske på eller ved byggepladsen, som skal bevares, vil fremgå af byggepladsplanen, og BRA vil sørge for afmærkning/beskyttelse.

Såfremt træer/buske alligevel bliver beskadiget, vil omkostninger til reetablering blive fordelt efter BRA's bedste skøn på de implicerede UE'/UL'ere.

Sikkerhedsarbejde

Sikkerhed generelt:

Alle parter på byggepladsen medvirker til at alle AT krav efterlevs. Hver enkelt UE/UL har ansvaret for overholdelse af sikkerhedsbestemmelser inden for eget arbejdsområde.

Sikkerhedsmøder:

UE skal til BRA oplyse navne på valgte sikkerhedsrepræsentant ved flere end 5 medarbejdere på pladsen. UE's arbejdsleder samt sikkerhedsrepræsentant har pligt og ret til at deltage i de sikkerhedsmøder BRA indkalder til.

Øvrige sikkerhedsbestemmelser:

Indtagelse af alkohol eller andre euforiserende stoffer er ikke tilladt under nogen omstændigheder på byggepladsen, undtagen ved særlige lejligheder efter byggeledelsens tilladelse.

Er det under arbejdets udførelse nødvendigt at fjerne sikkerhedsforanstaltninger (rækværker, afdækning af huller og lignende), skal UE sørge for nødvendig advarsel af andre samt reetablering af de af ham fjernede sikkerhedsforanstaltninger, når arbejdsstedet forlades. Såfremt UE ikke udfører alle ham pålagte sikkerhedsarbejder, kan BRA uden yderligere varsel meddele til UE at BRA lader de omtalte arbejder udføre for UE's regning.

Manglende efterlevelse af disse regler vil prompte blive sanktioneret – først med advarsel, dernæst med bortvisning samt bod til underentreprenøren (boden udgør indtil 5 % af enterprisesummen).

12. Betaling

Faktura sendes til:

Brødrene A. & B. Andersen A/S
c/o Post Danmark A/S
Postboks 411
8245 Risskov

Fakturaer kan leveres direkte som OIO.XML til EAN-nummer 5790001722678. og mærkes som anført i Underentrepriseaftale. Vejledning findes på www.bra.dk under Økonomi.

Såfremt faktura ikke tydeligt er mærket korrekt samt vedlagt en underskrevet stadeopgørelse, afvises disse, og betalingsfrist forskydes tilsvarende til næste måned.

Procedure vedrørende fremsendelse af faktura:

Faktura vedrørende eventuelt aftalte ekstraydelser skal altid vedlægges kopi af aftaleseddel med underskrevet stadeopgørelse, som fakturaen omhandler. Ekstraydelser skal altid faktureres særskilt, dvs. en faktura pr. aftaleseddel.

Faktura vedrørende acontobegøring skal altid vedlægges kopi af underskrevet stadeopgørelse.

Faktura skal være Brødrene A. & B. Andersen i hænde senest den 25. i den for arbejderne udførende måned. Faktura modtaget senere forskydes til kommende måned.

Vores betalingsfrist er løbende måned +45 dage.

Tillægsarbejder vil kun blive honoreret, såfremt de er aftalt skriftligt inden udførelsen, i modsat fald betragtes de som indeholdt enterprisesummen. Entreprenøren er indforstået med, at byggeledelsen skal varsles omkring ydelser, som entreprenøren finder uden for aftalen, så betids, at der er rimelig tid til at afklare problemstillingen. Entreprenøren er tillige bekendt med, at evt. uenighed om betalingsstørrelse for et givent ekstraarbejde ikke må have opsættende virkning på arbejdets udførelse.

Såfremt det ikke er skriftligt aftalt, vil tillægsarbejder blive betragtet udført indenfor de, for entreprisen aftalte tidsmæssige rammer. Acontobegæringer vil først blive udbetalt, når kvalitetssikringshåndbog for nærværende entreprise er godkendt. Slutregning vil først blive udbetalt, når kvalitetssikringsdokumentation og drifts- og vedligeholdelsesvejledninger er godkendt. I tilfælde af at godkendelse ikke kan udstedes som følge af at kvalitetssikringsdokumentation og/eller drifts- og vedligeholdelsesvejledninger mangler eller ikke er udarbejdet i henholdt til det aftalte, øges garantiperioden i overensstemmelse med AB92, § 36.

Aftale- og prokuraforhold:

Alle instruktioner og meddelelser m.v. vedrørende underentreprisen og dertil knyttede ydelser, som underentreprenøren måtte modtage fra bygherren eller dennes tilsyn, skal straks forelægges for Brødrene A. & B. Andersens kontaktperson. Underentreprenøren kan kun indgå aftaler om løsning på nærværende opgave med Brødrene A. & B. Andersen og alene Brødrene A. & B. Andersen kan give meddelelse m.v. om entreprisen til bygherren.

Transport:

Brødrene A. & B. Andersen accepterer kun transport til et (1) pengeinstitut, og kun hvis transporten omfatter den samlede entreprise sum /den samlede rest entreprise sum på transporttidspunktet.

13. Materiel

UE/UL der indlejer materiel i forbindelse med udførelse af entreprisen, skal indleje dette hos:

Brødrene A. & B. Andersen Materiel A/S
Kontakt Niels Nielsen, mobil 2210 8296 eller tlf. 4614 1622

Aftalen gælder for alt materiel, skure m.v., som fremgår af CP Materielkatalog (lejeprisliste), og CP lejevilkårene er til enhver tid gældende. Begge dele kan hentes på www.bra.dk

Der vil kunne opnås en rabat på 60 % på gældende lejeprisliste.
Brødrene A. & B. Andersen Materiel kan kræve dokumentation for ejerskab af materiel.

Overtrædelse af ovenstående vil udløse en bod på kr. 10.000,00 pr. tilfælde/dag.

DEL 2:**AB92 med tilføjelser/præciseringer/afvigelser*****Almindelige bestemmelser***

§1. Almindelige betingelser finder anvendelse på aftaler om arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed.

Stk. 2. Ved leverancer skal "bygherren" forstås som køberen og "entreprenøren" som sælgeren. Ved underentreprise forhold skal "bygherren" forstås som hovedentreprenøren og "entreprenøren" som underentreprenøren.

Stk. 3. Fravigelse af betingelserne gælder kun, når det tydeligt og udtrykkeligt angives, på hvilke punkter fravigelse skal ske.

Stk. 4. Med mindre andet er angivet, indbefatter beløbsangivelser ikke merværdiafgift (moms).

Stk. 5. Hvis ikke andet er bestemt, forstås ved arbejdsdage alle mandage til og med fredage, der ikke er helligdage.

Stk. 6. Alle dokumenter affattes på dansk, og alle betegnelser med hensyn til mønt, mål og vægt er danske. Forhandlinger, herunder på byggemøder, skal foregå på dansk. Hvis der tillige udfærdiges dokumenter på et andet sprog, og der er uoverensstemmelse i forhold til den danske tekst, gælder den danske tekst.

Stk. 7. Retsforholdet skal i det hele behandles efter dansk rets regler.

Bygherrens udbud

§2. Ved udbud forstås bygherrens opfordring til at fremkomme med tilbud

Stk. 2. Der bydes på grundlag af de oplysninger, som indeholdes i udbudsmaterialet. Dette materiale skal være entydigt og således udformet, at der er klarhed over ydelsernes omfang og indhold.

Stk. 3. Udbudsmaterialet skal indeholde en tidsplan.

Stk. 4. Udbudsmaterialet skal indeholde oplysning om eventuelle fortidsminder på ejendommen, jf. §16.

Stk. 5. Det skal i forbindelse med udbuddet oplyses, hvorvidt der ønskes sikkerhedsstillelse for tilbagelevering af udbudsmaterialet. Ved tilbagelevering af udbudsmaterialet i hel og ubeskadiget stand inden udløbet af en rimelig frist skal sikkerhedsstillelsen straks frigives, uanset om den pågældende har afgivet tilbud.

Stk. 6. Bygherren kan med henblik på en vurdering af de indkomne tilbud i udbudsmaterialet stille krav om tilbuddets form og kan herunder forlange, at tilbud udfærdiges med rimelig specifikation af tilbudssummen på dertil leverede tilbudslistes.

Stk. 7. Skal tilbuddet eller dele heraf afgives som enhedspriser, skal bygherren angive, hvilken vægt der ved vurderingen af tilbuddets samlede størrelse vil blive tillagt de enkelte enhedspriser.

Entreprenørens tilbud

§3. Når flere i forening giver tilbud, er dette bindende én for alle

Ad §1 stk. 2:

Ved "bygherren" forstås BRA og ved "UE" forstås underentreprenør eller leverandøren og betegnes UE eller UL.

Ad §1 stk. 4:

Alle på kontraktunderskrivelsesdagen gældende afgifter og vederlag er indeholdt af UE/UL.

Ad §2 stk. 2:

Byggesagsbeskrivelse, arbejdsbeskrivelse og tegninger gælder hver for sig og supplerer hinanden, således at ydelser medregnes i tilbud og udføres, selvom de kun er angivet et af stederne. Den bydende skal gøre sig bekendt med byggepladsens forhold, idet UE/UL ikke som entreprenør ved påberåbelse af ukendskab hertil vil kunne få godtgjort ekstra udgifter. Entreprisen skal udføres i fastpris og fast tid i overensstemmelse med byggestyrelsens cirkulære af 10. oktober 1991.

Ad §2 stk. 5:

Udbudsmaterialet skal kun tilbageleveres såfremt det fremgår af udbudsmaterialet.

Ad §2 stk. 6:

Samtlige poster i tilbudslisten skal udfyldes.

Ad §3:

og alle for én.

Stk. 2. Hvis et arbejde er udbudt således, at der foruden en pris på arbejdet som helhed skal angives priser på dele af arbejdet, kan priserne på de enkelte dele kun betragtes som selvstændigt tilbud, hvis dette udtrykkeligt er foreskrevet i udbudsmaterialet eller tilkendegivet ved tilbuddet.

Stk. 3. Hvis tilbud foruden en samlet sum skal indeholde enhedspriser, er begge dele bindende for tilbudsgiveren. Enhedspriser kommer til anvendelse ved betalingsregulering på grund af større eller mindre ydelser, end bygherren har angivet i udbudsmaterialet. Ved bedømmelsen af tilbuds indbyrdes rækkefølge gælder alene det samlede tilbud.

Stk. 4. Tilbuddet omfatter kun ydelser, der er angivet som hørende til entreprisen på tegninger, der er udleveret entreprenøren som grundlag for tilbudsafgivelsen, eller som er nævnt i de afsnit af arbejdsbeskrivelsen, der gælder for den pågældende entreprise.

Stk. 5. Vedståelsesfristen for licitationstilbud er 20 arbejdsdage fra licitationsdagen. Vedståelsesfristen for andre skriftlige tilbud er 20 arbejdsdage fra tilbuddets datering.

Stk. 6. Den, hvis tilbud ikke antages, kan forlange sit tilbud samt sine tegninger, beregninger og beskrivelser tilbageleveret.

Stk. 7. Bygherren skal snarest muligt underrette tilbudsgivere, hvis tilbud ikke antages.

Entrepriseaftalen

§4. Aftale om udførelse af en entreprise eller om en leverance træffes ved skriftlig accept af det afgivne tilbud eller ved et særligt dokument. Der skal henvises til de dokumenter, som har dannet grundlag for aftalen.

Stk. 2. Eventuel stempelpligt påhviler bygherren.

Overdragelse af rettigheder og Forpligtelser m.v.

§5. Parterne kan overdrage deres rettigheder i henhold til aftalen.

Stk. 2. Overdrager entreprenøren uforfaldne krav i henhold til aftalen, går transporter, der står i forbindelse med arbejdets udførelse, forud for andre transporter.

Stk. 3. Uden den anden parts samtykke kan parterne ikke overføre deres forpligtelser til andre.

Stk. 4. Entreprenøren kan overlade arbejdets udførelse til andre i det omfang, det er sædvanligt eller naturligt, at arbejdet udføres i underentreprisen.

Alle udgifter i forbindelse med afgivelse af tilbud, herunder udregningsvederlag er BRA uvedkommende. BRA forbeholder sig ret til frit at vælge mellem indkomne tilbud, herunder alternative tilbud. Forbehold ud over standardforbehold for faggrupperne accepteres ikke.

Ad §3 stk. 4:

BRA er interesseret i alternative tilbud, men der skal tillige afgives tilbud på det udbudte materiale. Evt. nødvendig omprojektering skal være indregnet i alternative tilbud.

Ad §3 stk. 5:

Vedståelsesfristen er 4 måneder fra tilbudsdato.

Ad §3 stk. 6:

Tilbagesendes ikke.

Ad §4:

Ved aftale indgås kontraktlig aftale på BRA vilkår. Forbehold og andre afvigelser fra udbudsbetingelserne, der måtte være anført i tilbuddet, er kun gældende såfremt de udtrykkeligt er nævnt i kontrakten. Forbehold accepteres ikke.

Ad §5:

Transport og entreprisensummen kan kun gives til bank eller sparekasse, og skal i så fald gælde for hele entreprisensummen eller restentreprisensummen. Transportens ordlyd skal aftales med BRA forinden.

Ad §5 stk. 2:

BRA er berettiget til i entreprisensummen eller dens rest at modregne ethvert krav BRA måtte have eller senere får mod UE/UL, uanset om sådanne krav i øvrigt måtte vedrøre nærværende entrepriseforhold eller andre retsforhold mellem parterne. BRA bevarer denne modregningsadgang også i tilfælde af, at UE/UL giver transport til tredjemand på entreprisensummen eller dens rest, og enhver tredjemand, som således modtager transport er forpligtet til at respektere den nævnte modregningsadgang for BRA.

Ad §5 stk. 4:

Såfremt dele af entreprisen forudsættes overladt til andre en UE/UL selv, skal dette oplyses skriftligt til og godkendes af BRA i ethvert tilfælde forinden entreprisen kan overlades til andre.

Stk. 5. Hvis det må anses for godtgjort, at et krav vedrørende mangler ikke eller kun med stor vanskelighed kan gennemføres mod entreprenøren, er bygherren berettiget til at gøre kravet gældende direkte mod entreprenørens underentreprenører og entreprenører, jf. §10, stk. 4.

B. Sikkerhedsstillelse og forsikring

Entreprenørens sikkerhedsstillelse

§6. Med mindre andet fremgår af udbudsmaterialet, skal entreprenøren senest 8 arbejdsdage efter entrepriseaftalens indgåelse stille sikkerhed for opfyldelse af sine forpligtelser over for bygherren. Sikkerheden stilles i form af betryggende bank- eller sparekassegaranti, kautionsforsikring eller på anden, betryggende måde.

Stk. 2. Indtil aflevering har fundet sted, skal den stillede sikkerhed svare til 15 pct. af entreprisesummen. Herefter skal sikkerheden svare til 10 pct. af entreprisesummen.

Stk. 3. For leverancer, som præsteres fuldt færdige i rater, skal sikkerheden svare til 10 pct. af købesummen.

Stk. 4. Sikkerheden nedskrives, jf. dog §36, stk. 3, nr. 1, til 2 pct. Af entreprisesummen 1 år efter afleveringstidspunktet, med mindre bygherren forinden skriftligt har fremsat krav om afhjælpning af mangler. I så fald nedskrives sikkerheden, når manglerne er afhjulpet.

Stk. 5. Sikkerheden ophører 5 år efter afleveringstidspunktet, jf. dog §36, stk. 3, nr. 1, med mindre bygherren forinden skriftligt har fremsat krav om afhjælpning af mangler. I så fald ophører sikkerheden, når manglerne er afhjulpet.

Stk. 6. Forholdsmæssig frigivelse af sikkerheden skal ske ved afsnitsvis aflevering, jf. §28, stk. 4, sidste punktum.

Stk. 7. Hvis bygherren ønsker udbetaling i henhold til den stillede sikkerhed, skal det skriftligt og samtidigt meddeles til entreprenøren og garanten med nøje angivelse af arten og omfanget af den påståede misligholdelse samt størrelsen af det krævede beløb. Dette udbetales til bygherren inden 10 arbejdsdage fra meddelelsens fremkomst, med mindre entreprenøren forinden over for Voldgiftsnævnet har fremsat begæring om beslutning specielt med henblik på, om bygherrens udbetalingskrav er berettiget. I så fald gælder reglerne i §46.

Stk. 8. Sikkerheden tjener til fyldestgørelse af alle krav, som bygherren har i anledning af aftaleforholdet, herunder krav vedrørende eventuelle ekstraarbejder og tilbagebetaling af for meget udbetalt entreprisesum.

Bygherrens sikkerhedsstillelse

§7. Hvis entreprenøren kræver det, skal bygherren ved private arbejder senest 8 arbejdsdage efter kravets fremsættelse stille sikkerhed for opfyldelse af sine betalingsforpligtelser over for entreprenøren. Sikkerhed stilles i form af betryggende bank eller sparekassegaranti, kautionsforsikring eller på anden, betryggende måde.

Stk. 2. Sikkerheden skal svare til 3 måneders gennemsnitsbetaling – dog mindst 10 pct. af entreprisesummen – udregnet således, at entreprisesummen fordeles ligeligt på det antal måneder, som i aftalen er fastsat for arbejdets udførelse. Entreprenøren kan ved udvidelse af aftalen med ekstraarbejder i henhold til §14 kræve sikkerheden forøget, hvis vederlaget for samtlige ekstraarbejder – bortset fra de allerede betalte – overstiger det halve af 1 måneders gennemsnits ifølge den oprinde lige aftale.

Stk. 3. Hvis entreprenøren ønsker udbetaling i henhold til den stillede sikkerhed, skal det skriftligt og samtidigt meddeles til bygherren og garanten med angivelse af størrelsen af det

Ad §6:

UE/UL stiller altid sikkerhed. Ved garantinedskrivning til henholdsvis 10% og 2% foretages beregning af slutentreprisesummen dvs. inkl. evt. tillægs- og fradragsarbejder. Der gøres opmærksom på, at aconto begæring ikke kan anvises, såfremt sikkerhedsstillelse og UE- aftale i underskrevet stand ikke er BRA i hænde.

Ad §6 stk. 5:

Nedskrivning og ophør af sikkerhedsstillelsen kan kun ske efter skriftlig accept af BRA.

Ad §7:

BRA stiller ikke sikkerhed.

krævede beløb. Dette udbetales til entreprenøren inden 10 arbejdsdage fra meddelelsens fremkomst, med mindre bygherren forinden over for Voldgiftsnævnet har fremsat begæring om beslutning specielt med henblik på, om entreprenørens udbetalingskrav er berettiget. I så fald gælder reglerne i §46.

Stk. 4. Sikkerheden tjener til fyldestgørelse af alle de krav, som entreprenøren har i anledning af aftaleforholdet, herunder krav vedrørende eventuelle ekstraarbejder.

Forsikring

§8. Bygherren tegner og betaler sædvanlig brand- og stormskadeforsikring fra arbejdets påbegyndelse, indtil mangler, der er påvist ved afleveringen, er afhjulpet. På entreprenørens anmodning skal denne og eventuelle underentreprenører medtages som sikrede på forsikringspolice. Forsikringen skal omfatte samtlige entreprenørers arbejde på den bygning eller det anlæg, entrepriseaftalen vedrører. Ved om- eller tilbygning skal forsikringen dække skade på arbejdet samt på den bygning eller det anlæg, der er genstand for om- eller tilbygning.

Stk. 2. Offentlige bygherrer kan kræve sig stillet som selvforsikrer.

Stk. 3. Entreprenøren og eventuelle underentreprenører skal have sædvanlig ansvarsforsikring for skader, for hvilke der er ansvar efter dansk rets almindelige regler. Entreprenøren skal på anmodning dokumentere, at forsikringen er i kraft.

Ad §8:

Forsikringen tegnes af byggeriets bygherre. Eventuel selvrisiko påhviler UE selv og er BRA uvedkommende.

Ad §8 stk. 3:

UE skal senest 5 arbejdsdage efter kontraktindgåelse fremlægge dokumentation for, at alle relevante forsikringer er i kraft.

C. Entreprisens udførelse

Arbejdsplan og afsætning

§9. Entreprenøren skal snarest muligt i samarbejde med bygherren udarbejde en arbejdsplan.

Stk. 2. Bygherren lader foretage afsætninger af de bestemmende hovedlinjer og højder (koter), medens al øvrig afsætning foretages af entreprenøren.

Entreprenørens ydelse

§10. Arbejdet skal udføres i overensstemmelse med aftalen, fagmæssigt korrekt eller i overensstemmelse med bygherrens eventuelle anvisninger efter §15. Materialer skal - for så vidt disse beskaffenhed ikke er anført - være af sædvanlig god kvalitet.

Stk. 2. Entreprenøren skal levere alle materialer og præstere alle fornødne biydelse til arbejdets færdiggørelse.

Stk. 3. Materialer og andre leverancer, som er bestemt til indføjeelse i arbejdet, skal leveres af entreprenøren uden ejendomsforbehold. Når de pågældende genstande er leveret på byggepladsen, tilhører de bygherren.

Stk. 4. Materialer og andre leverancer til arbejdet skal være leveret med 5 års leverandøransvar for mangler ved leverancen, jf. dog §36, stk. 3, nr. 2. Ansvarsperioden regnes fra afleveringen af arbejdet og begrænses således, at entreprenørens ansvar ophører senest 6 år efter levering til lager eller videresalg. Leverandøren skal endvidere have anerkendt, dels at mangels krav under de i §5, stk. 5, nævnte omstændigheder skal kunne gøres gældende direkte mod entreprenøren, dels at tvister vedrørende mangler ved en leverance kan behandles ved Voldgiftsretten for bygge- og anlægsvirksomhed.

Stk. 5. Entreprenøren kan unnlade at opfylde bestemmelsen i stk. 4, hvis dette vil medføre betydelig merudgift for ham eller væsentlig forsinkelse af arbejdet, eller det ved mindre omfattende leverancer vil være besværligt at kontrollere overholdelsen af

Ad §9:

De i udbudsmaterialet angivne tidsrammer skal være grundlaget og bindende for tilbuddet; men i øvrigt skal alle UE'ere være pligtige til at deltage i og følge den detailplanlægning,, som måtte blive udarbejdet og løbende ajourført af BRA.

Ad §10 stk. 4 og 5:

Underentreprenøren forpligter sig til at videreføre bestemmelserne i AB92 §10 stk. 4 og 5 om 5 års leverandøransvar mv. i alle handelsled. BRA kan kræve dette dokumenteret.

bestemmelsen. Bygherren skal ved væsentlige leverancer have meddelelse om undladelsen.

Projektgennemgang, dokumentation og prøver

§11. Bygherren kan i udbudsmaterialet bestemme, at entreprenøren skal deltage i projektgennemgang. Der kan endvidere fastsættes bestemmelser om arten og omfanget af prøver og om den dokumentation for arbejdets udførelse, for udførte anlæg, for anvendte materialers oprindelse og egenskaber og for udførte prøver, som entreprenøren skal afgive. Bestemmelser herom kan indgå i en udbudskontrolplan. Deltagelse i projektgennemgangen samt tilvejebringelse af dokumentationen og prøverne, er et led i entreprenørens ydelse.

Stk. 2. Bygherren kan under arbejdets udførelse og ved afleveringen forlange yderligere prøver. Også i sådanne tilfælde skal entreprenøren stille fornødent mandskab til disposition ved prøvernes udtagning og undersøgelse. Hvis de yderligere prøver viser kontraktmæssig ydelse, skal bygherren betale herfor som ekstraarbejde. I modsat fald skal entreprenøren betale bygherrens udgifter.

Stk. 3. Entreprenøren skal give bygherren og dennes tilsyn adgang til de arbejdspladser og produktionssteder, hvor arbejdet udføres. Bygherren kan endvidere kræve de oplysninger, der er nødvendige til at bedømme ydelsen. Stk. 4. Bygherren og dennes tilsyn kan under arbejdets gang kassere ikke kontraktmæssige arbejder eller materialer. Denne kassation skal ske så hurtigt som muligt.

Stk. 4. Bygherren og dennes tilsyn kan under arbejdets gang kassere ikke kontraktmæssige arbejder eller materialer. Denne kassation skal ske så hurtigt som muligt.

Stk. 5. Entreprenøren skal løbende foretage oprydning og rømning og skal omgående fjerne kasserede materialer fra byggepladsen.

Arbejdets forringelse m.v. Vedligehold

§12. Forringes, ødelægges eller bortkommer arbejdet eller dele af dette inden afleveringen, skal entreprenøren for egen regning sørge for kontraktmæssig ydelse, med mindre forholdet kan henføres til bygherren. Hvis bygherren leverer materialer til entreprenørens arbejde, gælder det samme vedrørende disse i tiden fra entreprenørens modtagelse heraf og indtil arbejdets aflevering.

Stk. 2. Skader, som entreprenører forvolder på hinandens arbejde, materialer og materiel, er bygherren uvedkommende.

Stk. 3. Entreprenøren skal vedligeholde det udførte arbejde indtil afleveringen.

Stk. 4. For arbejder eller dele af disse, der tages i brug før afleveringen, gælder reglerne i stk. 1-3 indtil ibrugtagningen.

Forhold til myndigheder

§13. Bygherren sørger for nødvendig godkendelse af projektet og afholder udgifterne herved.

Stk. 2. Entreprenøren sørger for anmeldelser, ansøger om tilladelser, rekvirerer syn og fremskaffer attester, der vedrører selve arbejdets udførelse, og afholder udgiften herved.

Ad §11:

UE skal deltage i projektgennemgang, som en del af UE egen kvalitetssikring.

Ad §11 stk. 4:

Ved kassation er den pågældende UE pligtig til at betale alle udgifter i forbindelse med kassationen. Kassation af arbejder eller materialer giver ikke ret til forlængelse af tidsfrist.

Ad §12 stk. 2:

UE skal bevare eget arbejde og tage hensyn til andres arbejde for at undgå uproduktive reparationsarbejder. Skader ordnes direkte mellem skadevolder og skadelidte, eventuelle økonomiske konsekvenser er BRA uvedkommende. BRA vil dog være behjælpelig med afklaring af eventuelle tvister.

Ad §13 stk. 2:

Ved UE/UL's indsendelse af ansøgninger, anmeldelser mv. skal BRA tilsendes kopi for orientering.

Ændringer i arbejdet

§14. Bygherren kan forlange ændringer i arbejdets art og omfang, når ændringen har naturlig sammenhæng med de aftalte ydelser. Entreprenøren har ret til at udføre sådanne ændringer, med mindre bygherren påviser særlige forhold, der begrundes, at bygherren lader andre udføre arbejdet.

Stk. 2. Bygherrens krav om ændring skal fremsættes skriftligt. Det samme gælder parternes eventuelle krav om forandringer i aftalen med hensyn til pris, tid og sikkerhed som følge af ændringen. Der træffes snarest skriftlig tillægsaftale om ændringen. Forhandlinger herom må ikke medføre forsinkelse af arbejdets udførelse.

Stk. 3. Vedrører ændringerne arbejder, hvorom der gælder enhedspriser, reguleres den aftalte entreprisensum i overensstemmelse hermed, medmindre der træffes anden aftale, jf. stk. 2. Regulering efter enhedspriser skal dog kun ske, inden for +/- 15 pct. af entreprisensummen og inden for +/- 100 pct. af de enkelte poster i tilbudslisten.

Stk. 4. Ud over tilfældene nævnt i stk. 3, udføres ændringsarbejde som regningsarbejde, med mindre andet er aftalt.

Stk. 5. Ved formindskelse af arbejdets omfang skal entreprenøren godskrive bygherren de udgifter, som spares eller burde have været sparet. Vedrører formindskelsen arbejder, hvorom der gælder enhedspriser, jf. stk. 3, skal dette dog kun ske i det omfang, mindrearbejdet medfører, at entreprisensummen formindskes med mere end 15 pct.

Uklarheder, hindringer eller lignende forhold

§15. Entreprenøren skal indhente bygherrens afgørelse, hvis aftalen og dennes grundlag ikke yder tilstrækkelig vejledning til udførelse af arbejdet.

Stk. 2. Finder entreprenøren, at arbejdet ikke kan udføres i overensstemmelse med den indgåede aftale, skal entreprenøren snarest muligt underrette bygherren og følge dennes anvisninger.

Stk. 3. Entreprenøren skal snarest muligt underrette bygherren, hvis der opstår forhold, som hindrer eller vanskeliggør arbejdet eller gør det nærliggende, at bygherren påføres ulempe eller tab, herunder pådrager sig ansvar over for tredjemand. Hvis der ikke er tid til at indhente bygherrens anvisninger, skal entreprenøren - mod fornøden forlængelse af tidsfrister og mod betaling herfor - bedst muligt træffe foranstaltninger for at undgå, at bygherren lider tab.

Stk. 4. Udbudsmaterialet skal indeholde oplysninger om foretagne undersøgelser vedrørende grundvands og jordbundsforhold, forurening eller andre hindringer. I det omfang udbudsmaterialet ikke indeholder fyldestgørende oplysninger om hindringerne, skal foranstaltningerne herimod og ulemperne herved betales som ekstraarbejder.

Stk. 5. Hvis der trods gennemførelse af sådanne forundersøgelser, der er rimelige eller sædvanlige under hensyntagen til grundens karakter, beliggenhed og tidligere anvendelse, viser sig uforudsete forhold, som medfører offentlige påbud eller forbud, der hindrer arbejdets videreførelse eller gør denne urimelig byrdefuld for bygherren, kan denne afbestille entreprisen mod godtgørelse til entreprenøren. Godtgørelsen omfatter ikke entreprenørens mistede fortjeneste ved ikke at fuldføre arbejdet, men alene det øvrige tab, entreprenøren lider.

Fortidsminder

§16. Entreprenøren skal drage omsorg for, at jordfaste fortidsminder ikke beskadiges, ændres eller flyttes.

Stk. 2. Entreprenøren skal straks anmelde fund af fortidsminder til

Ad §14 stk. 2:

Ekstraarbejder kan kun faktureres og honoreres, når der foreligger en underskrevet BRA aftaleseddel og stadeopgørelse.

Ad §14 stk. 3-5:

Ændringsydelser udføres på samme vilkår, som er gældende for underentreprisen i øvrigt, herunder gældende enhedspriser og krav til sikkerhedsstillelse. Evt. krav til tidsfristforlængelse pga. ekstraarbejde er kun gældende, såfremt dette aftales med BRA forinden udførelsen.

Ad §15:

UE/UL udfører projektgranskning så betids, at supplerende svar/projektmateriale kan udarbejdes inden arbejdet udføres.

Ad §15 stk. 3:

UE har pligt til straks at påtale fejl og mangler ved andres arbejder, som kan få indflydelse på UE's egne arbejder - disse skal påtales så betides at BRA kan foranledige afhjælpning og således afhjælpningen ikke får tidsmæssige konsekvenser. Uoverensstemmelser mellem de på tegningerne angivne mål og mål, der tages på stedet, skal straks skriftligt forelægges BRA's byggeledelse.

rigsantikvaren og bygherren, og arbejdet skal standses i det omfang, det berører fortidsmindet.

Stk. 3. Entreprenøren skal sørge for, at genstande, der findes under arbejdet, afleveres til bygherren.

Stk. 4. Stk. 1-3 gælder også ved fund af vrag og faste fortidsminder på havbunden.

Bygherrens tilsyn

§17. Ved bygherrens tilsyn forstås dennes byggeledelse, fagtilsyn eller andre tilsynsførende, særligt udpeget af bygherren.

Stk. 2. Bygherren eller dennes tilsyn skal være til stede på arbejdspladsen eller skal kunne tilkaldes.

Stk. 3. Bygherrens tilsyn repræsenterer bygherren over for entreprenøren med hensyn til arbejdets tilrettelæggelse og udførelse. Tilsynet kan give og modtage meddelelser vedrørende arbejdet, godkende eller kassere materialer eller arbejder samt give anvisninger med hensyn til tilrettelæggelsen af de forskellige entreprenørens arbejde i deres indbyrdes forhold.

Stk. 4. Tilsyn fra bygherrens side fritager ikke entreprenøren for selv at føre kontrol.

Entreprenørens arbejdsledelse

§18. Entreprenøren skal lede arbejdet personligt eller ved en stedfortræder som repræsentant over for bygherren og tilsynet med hensyn til arbejdets tilrettelæggelse og udførelse.

Stk. 2. Entreprenøren eller dennes stedfortræder skal være til stede på arbejdspladsen eller skal kunne tilkaldes.

Byggemøder

§19. Bygherren eller tilsynet indkalder til byggemøder og udarbejder mødereferater, der snarest muligt sendes til de entreprenører, bygherren har kontraheret med.

Stk. 2. Entreprenøren skal selv eller ved sin stedfortræder deltage i byggemøderne.

Stk. 3. På hvert byggemøde opgøres med angivelse af årsag det antal arbejdsdage - spild dage - hvor arbejdet helt eller delvis har ligget stille.

Samvirke med andre entreprenører

§20. Entreprenøren skal samvirke med andre entreprenører på byggepladsen og i tide forhandle med tilsynet, således at fejl og forsinkelser ved manglende samvirke mellem entreprenørerne undgås.

Tilkaldelse af bygherren og entreprenøren. Parternes ophold i udlandet

§21. Bygherren og entreprenøren skal over for hinanden angive, hvortil henvendelse kan ske, og hvorfra bygherren og dennes tilsyn, henholdsvis entreprenøren eller dennes stedfortræder, skal kunne tilkaldes.

Stk. 2. Hvis bygherren eller entreprenøren er bosat i udlandet, eller bosætter sig der efter aftalens indgåelse, skal den pågældende part opgive en person med bopæl eller hjemsted her

Ad §17:

Ved bygherrens tilsyn forstås BRA's byggepladsledelse og/eller bygherrens.

Ad §17 stk. 2:

UE kan alene træffe aftale med BRA's byggepladsledelse.

Ad §17 stk. 3:

Der kan kun træffes aftale om arbejde med BRA's projekt-/byggeleder. Hvis UE af praktiske grunde modtager nogen meddelelse eller instruktion direkte fra andre, må han straks sikre sig, at BRA ikke har noget at bemærke til den modtagne meddelelse eller instruktion. I modsat fald bærer UE det fulde ansvar for de dispositioner, han måtte foretage i henhold til instruktionen.

Ad §19:

Byggemøder betegnes som underentreprenør-møder. Dersom UE ikke senest 2 dage før næstfølgende underentreprenørmøde gør indsigelser mod det i mødereferatet anførte eller gør opmærksom på, at referatet ikke er modtaget, betragtes referatet som godkendt og de refererende aftaler som juridisk gældende.

Ad §20:

Eventuelle erstatningskrav fra en UE/UL's side foranlediget af skader påført ham af en anden UE eller af fejl og mangler ved en anden UE/UL's arbejde, skal afklares indbyrdes mellem UE/UL, eventuelle økonomiske konsekvenser er BRA uvedkommende.

i landet, der kan foretage økonomisk bindende dispositioner på partens vegne, mod hvem søgsmål kan rettes på partens vegne, og med hvem alle forhandlinger på den pågældende parts vegne kan føres med bindende virkning.

D. Bygherrens betalingsforpligtelse

Betaling

§22. Efter skriftlig anmodning til bygherren har entreprenøren én gang hver måned ret til betaling for udført arbejde m.v. Bygherren skal senest 15 arbejdsdage fra modtagelse af anmodningen, jf. stk. 11, betale det beløb, der på byggepladsen er ydet kontraktmæssige arbejder og materialer for.

Stk. 2. Entreprenøren kan – efter samme regler som anført i stk. 1 - tillige kræve betaling for materialer m.v., som er købt af entreprenøren og ikke er leveret på byggepladsen. Hvis bygherren kræver det, skal entreprenøren stille sikkerhed for kontraktmæssig levering, jf. §6. Sikkerhedsstillelsens størrelse skal svare til den krævede betaling – inklusive moms - for de ikke-leverede materialer.

Stk. 3. Betaling for materialer m.v. mere end 20 arbejdsdage før deres anvendelse på byggepladsen kan alene kræves, hvis der er oplyst herom i tilbuddet.

Stk. 4. I stedet for betaling efter stk. 1 kan det aftales, at betaling skal ske efter en betalingsplan. Betalingsplanen følger tidsplanen og fastsætter, til hvilke tidspunkter enterprisesummen eller dele deraf skal udbetales. Betalingsplanen kan i stedet angive, ved hvilke stadier og med hvilke beløb enterprisesummen eller dele deraf skal udbetales. Betaling skal finde sted til de aftalte tidspunkter m.v., forudsat at det arbejde, betalingen angår, er præsteret.

Stk. 5. Hvis der ved et ekstraarbejde ikke træffes aftale om tidspunktet for betaling, kan betaling kræves efter reglen i stk. 1.

Stk. 6. Hvis aftalen bestemmer, at enterprisesummen skal reguleres som følge af ændringer i indeks, overenskomst-mæssige arbejds lønninger, materialepriser m.v., finder reguleringen sted i forbindelse med betalingen for de dele af arbejdet, der berøres af ændringen. Reguleringen sker på grundlag af entreprenørens dokumenterede opgørelse.

Stk. 7. Efter afleveringen fremsender entreprenøren en endelig og fuldstændig opgørelse, herunder over tilgodehavender for alle ekstraarbejder. Efter at bygherren har modtaget denne slutopgørelse, kan entreprenøren ikke fremkomme med yderligere krav - bortset fra sådanne, der er taget specificeret forbehold om i slutopgørelsen.

Stk. 8. Ved byggearbejder, herunder også rundmodningsarbejder, skal slutopgørelsen fremsendes til bygherren senest 25 arbejdsdage efter afleveringen - for hovedentrepriser dog senest 35 arbejdsdage efter afleveringen. Ved anlægsarbejder – bortset fra dem, der er nævnt i §36, stk. 1 - er fristen for fremsendelse af slutopgørelse 60 arbejdsdage.

Stk. 9. Hvis slutopgørelsen ikke er kommet frem til bygherren inden udløbet af tidsrummet nævnt i stk. 8, kan denne skriftligt kræve opgørelsen fremsendt inden 10 arbejdsdage. Fremsendes opgørelsen herefter ikke til bygherren inden udløbet af denne frist, fortaber entreprenøren krav på vederlag for ekstraarbejder,

Ad §22:

På grundlag af enterprisesummen skal UE, på BRA's forlangende, udarbejde en vejledende likviditetsplan til brug for acontobegæring. Udført arbejde m.v. opgøres ultimo måneden, og acontobegæring skal være BRA i hænde senest den 25. i måneden, med mindre andet er aftalt i kontrakt. Betalingsfrist er løbende måned +45 dage. BRA forbeholder sig ret til, ved betaling at modregne tilgodehavender på andre entrepriser. BRA betaler kun UE for materialer og leverancer, der er leveret og indbygget i bygningsværket. Såfremt der i særligt tilfælde aftales betaling for ikke leverede leverancer, skal der stilles fuld sikkerhed og leverancerne skal være afmærket og tydeligt adskilt som BRA's ejendom.

Ad §22 stk. 2:

UE skal altid stille sikkerhed overfor BRA for betalte ikke leverede materialer. Hvis der er tale om præfabrikerede elementer som henstår på UE's lagerplads, kan sikkerheden udgøre en ejendomserklæring.

Ad §22 stk. 7:

UE kan først fakturere de sidste 5% af enterprisesummen når godkendt mangelfri aflevering mellem BRA og bygherre har fundet sted.

Ad §22 stk. 8 og 9:

Senest 10 arbejdsdage efter aflevering fremsender UE en slutopgørelse over alle tilgodehavender ellers fortaber UE eventuelle krav.

der udføres som regningsarbejder samt for løn- og prisstigninger.

Stk. 10. Entreprenørens slutopgørelse skal betales senest 15 arbejdsdage fra modtagelsen.

Stk. 11. Entreprenørens tilgodehavende forrentes fra forfaldsdagen med rentelovens rentesats. Fristen i stk. 1 er løbedage.

Stk. 12. Finder bygherren, at et krævet beløb ikke er forfaldent, skal han straks give entreprenøren skriftlig meddelelse herom.

Stk. 13. I tilfælde af uenighed om en opgørelse skal bygherren betale tilgodehavender, som parterne er enige om.

Stk. 14. Hvis der mellem parterne er uenighed om bygherrens adgang til at holde betalinger tilbage eller foretage modregning i entreprenørens betalingskrav, finder reglerne i §46 anvendelse, hvis en part begærer det.

Stk. 15. Hvis det er nødvendigt for at forhindre arbejdets standsning, kan bygherren for entreprenørens regning udbetale arbejds løn, som entreprenørens ansatte har til gode.

Entreprenørens ret til at standse arbejdet

§23. Hvis bygherren ikke har betalt forfaldne beløb ved betalingsfristens udløb, kan entreprenøren efter skriftligt varsel på 5 arbejdsdage standse arbejdet.

Stk. 2. Entreprenøren kan endvidere straks standse arbejdet ved bygherrens konkurs eller betalingsstandsning, eller hvis der åbnes forhandlinger om tvangsakkord, eller bygherrens økonomiske forhold i øvrigt viser sig at være sådanne, at denne må antages at være ude af stand til at opfylde entrepriseaftalen. Det er dog en betingelse, at bygherren ikke har stillet - eller på entreprenørens opfordring ikke straks stiller – betryggende sikkerhed for opfyldelsen af den resterende del af aftalen.

E. Tidsfristforlængelse og forsinkelse

Entreprenørens ret til tidsfristforlængelse

§24. Entreprenøren har ret til forlængelse af tidsfrister ved forsinkelse af arbejdet, der er en følge af:

- 1) ændringer i arbejdets art og omfang, som kræves af bygherren, jf. §14,
- 2) bygherrens forhold eller anden entreprenørs forsinkelse,
- 3) forhold, der opstår uden entreprenørens skyld, og over hvilke entreprenøren ikke er herre, f.eks. krig, usædvanlige naturbegivenheder, brand, strejker, lock-out eller hærværk,
- 4) nedbør, lav temperatur, stærk vind eller andet vejrlig, som forhindrer eller forsinker arbejdet, når sådant vejrlig forekommer i væsentligt større omfang, end det er sædvanligt for den pågældende årstid og egn, eller
- 5) offentlige påbud eller forbud, som ikke skyldes entreprenørens egne forhold.

Stk. 2. Entreprenøren skal dog søge forsinkelsen undgået eller begrænset ved sådanne dispositioner, som med rimelighed kan kræves.

Stk. 3. Anser entreprenøren sig berettiget til forlængelse af en frist, skal bygherren snarest muligt underrettes skriftligt. Entreprenøren skal på forlangende godtgøre, at den indtrådte forsinkelse skyldes det påberåbte forhold.

Entreprenørens hæftelse ved forsinkelse

§25. Forsinkelse, som ikke giver entreprenøren ret til tidsfristforlængelse, er ansvarspådragende.

Ad §22 stk. 10:

Betalingsfristen er løbende måned +45 dage.

Ad §23:

Ved uenighed om fremsendte ekstrakrav (ekstraarbejde) er UE/UL ikke berettiget til at standse arbejdet. UE/UL er udelukkende berettiget til at standse arbejdet såfremt BRA ikke betaler godkendte acontobegæringer på kontraktsummen.

Stk. 2. Hvis der er fastsat dagbod eller andre særlige sanktionsbestemmelser, kan erstatningskrav for forsinkelse ikke rejses herudover.

Stk. 3. Er der ikke fastsat dagbod eller andre særlige sanktionsbestemmelser, opgøres bygherrens tab efter dansk rets almindelige erstatningsregler.

Bygherrens ret til tidsfristforlængelse

§26. Bygherren har ret til forlængelse af tidsfrister ved forsinkelse af arbejdet, der er en følge af, at bygherren eller anden entreprenør udsættes for forholdene nævnt i §24, stk. 1, nr. 3), 4) eller 5). Bygherren har samme ret ved ændringer som nævnt i §24, stk. 1, nr. 1.

Stk. 2. Bygherren skal dog søge forsinkelsen undgået eller begrænset ved sådanne dispositioner, som med rimelighed kan kræves.

Stk. 3. Anser bygherren sig berettiget til forlængelse af en frist, skal entreprenøren snarest muligt underrettes skriftligt. Bygherren skal på forlangende godtgøre, at den indtrådte forsinkelse skyldes det påberåbte forhold.

Bygherrens hæftelse ved forsinkelse

§27. Entreprenøren har ret til erstatning for det lidte tab, hvis forsinkelsen skyldes

- 1) bygherrens forhold, jf. §24, stk. 1, nr. 2, og denne har udvist fejl eller forsømmelse, eller
- 2) anden entreprenørs ansvarspådragende forsinkelse, jf. §25, stk. 1, eller anden aftaleparts ansvarspådragende forsinkelse.

Stk. 2. Entreprenøren har ret til godtgørelse, hvis årsagen til forsinkelsen kan henføres til 1) §24, stk. 1, nr. 1, og nr. 5 eller 2) §24, stk. 1, nr. 2, uden at være omfattet af nærværende bestemmelses stk. 1 eller stk. 3. Godtgørelsen udgør det tab, entreprenøren har lidt, dog uden entreprenørens mistede fortjeneste ved ikke at kunne udføre andre arbejder i forsinkelsesperioden eller lignende videregående tab.

Stk. 3. Kan forsinkelsens årsag henføres til §24, stk. 1, nr. 3, eller nr. 4, har entreprenøren hverken ret til erstatning eller til godtgørelse.

F. Arbejdets aflevering

Afleveringsforretningen

§28. Umiddelbart inden arbejdets færdiggørelse skal entreprenøren give bygherren skriftlig meddelelse om tidspunktet herfor (færdigmelding). Bygherren indkalder derefter entreprenøren til en afleveringsforretning, der skal finde sted senest 10 arbejdsdage efter det angivne tidspunkt, jf. dog stk. 4.

Stk. 2. Arbejdet anses for afleveret til bygherren, når afleveringsforretning har fundet sted, med mindre der ved denne er påvist væsentlige mangler. Er dette tilfældet, afholdes ny afleveringsforretning, når entreprenøren har givet bygherren skriftlig meddelelse om, at manglerne er afhjulpet, jf. stk. 1.

Stk. 3. Indkalder bygherren ikke som anført i stk. 1 til afleveringsforretning, anses arbejdet for afleveret 10 arbejdsdage efter det angivne tidspunkt for færdiggørelse. Tilsvarende gælder for ny afleveringsforretning som nævnt i stk. 2, 2.

Stk. 4. Omfatter arbejdet flere entrepriser, skal samtlige entrepriser være færdiggjort, før bygherren skal indkalde til afleveringsforretning. Det kan dog være aftalt eller fremgå af

Ad §25 stk. 2 og 3:

Såfremt UE ikke overholder de i kontrakten aftalte dagbods udløsende terminer, betaler UE dagbod til dækning af ekstraomkostninger, til styring, planlægning og overarbejde, bodens størrelse er på 2⁰/₁₀₀ af entreprisens summen, dog min. kr. 20.000 pr. kalenderdag.

Såfremt BRA's eventuelle tab i forbindelse med UE's forsinkelse overstiger dagbodens samlede beløb, forbeholder BRA sig ret til erstatning iht. Dansk Rets almindelige regler.

Ad §27 stk. 1.1 og 1.2:

UE kan alene gøre krav på erstatning i det omfang krævet af BRA kan videreføres til byggeriets bygherre.

Ad §28 stk. 4:

UE's aflevering til BRA sker samtidig med at BRA afleverer til byggeriets bygherre samt iht. afleveringsprotokollat mellem

omstændighederne, at entrepriser eller dele af disse skal afleveres på forskellige tidspunkter, eller at byggeafsnit afleveres hver for sig.

bygherre og BRA.

UE er pligtig til at gennemgå eget arbejde før aflevering i så god tid, at eventuelle mangler kan afhjælpes, før BRA afleverer til byggeriet bygherre.

Gennemgangen betegnes "foreløbig gennemgang" og skal gennemføres senest 3 uger før aflevering. Dokumentation for samme skal være BRA i hænde 2 uger før aflevering sammen med plan for afhjælpning. Leveringstider for erstatningsprodukter i strid med ovenstående terminer er BRA uvedkommende.

Stk. 5. Ved anlægsarbejder – bortset fra dem, der er nævnt i §36, stk. 1 - afleveres de enkelte entrepriser særskilt, med mindre andet er aftalt eller fremgår af omstændighederne.

Afleveringsprotokol

§29. Ved afleveringsforretningen udfærdiges et dokument (afleveringsprotokol), hvori anføres påberåbte mangler ved arbejdet og eventuelle andre forhold, påpeget af bygherren. I tilknytning hertil anføres entreprenørens mulige bemærkninger. Parternes stillingtagen til, om arbejdet er afleveret, skal fremgå af dokumentet.

Stk. 2. Dokumentet underskrives af bygherren og entreprenøren.

Stk. 3. Hvis en part ikke er repræsenteret ved afleveringsforretningen, kan denne gennemføres uden den pågældende parts medvirken. Den mødte part skal snarest muligt give den anden part skriftlig underretning om afleveringsforretningens gennemførelse og om indholdet af afleveringsprotokollen.

G. Mangler ved arbejdet

Mangelbegrebet

§30. Er arbejdet ikke udført i overensstemmelse med aftalen, fagmæssigt korrekt eller i overensstemmelse med bygherrens eventuelle anvisninger efter §15, foreligger der en mangel. Det samme gælder, hvis entreprenøren ikke har leveret anden aftalt ydelse i forbindelse med arbejdet.

Stk. 2. Hvis materialer ikke er som aftalt eller af sædvanlig god kvalitet, jf. §10, stk. 1, foreligger der mangler. Dette gælder dog ikke

- 1) når entreprenøren i tilfælde af frit materialevalg godtgør, at kontraktmæssige materialer ikke findes eller ikke kan skaffes på grund af krig, indførselsforbud eller lignende, eller
- 2) når bygherren har krævet anvendelse af bestemte materialer, og entreprenøren godtgør, at muligheden for at fremskaffe disse i kontraktmæssig stand må anses for udelukket ved forhold, som entreprenøren ved aftalens indgåelse ikke burde have taget i betragtning. I tilfældene 1) og 2) skal entreprenøren snarest muligt underrette bygherren om opståede eller mulige hindringer, jf. §15.

Stk. 3. Arbejdet skal i alle tilfælde have de egenskaber, som er tilsikret ifølge aftalen.

Stk. 4. Afleveringstidspunktet er afgørende for, om arbejdet lider af mangler, hvad enten disse på dette tidspunkt kan konstateres eller er skjulte.

Mangler påvist ved afleveringen

§31. Entreprenøren har pligt og ret til at afhjælpe mangler, der påvises ved afleveringen.

Stk. 2. Bygherren skal skriftligt fastsætte en frist til afhjælpning af påviste mangler. Fristens længde fastsættes under hensyntagen til manglernes art og omfang samt forholdene i øvrigt. Entreprenøren skal give bygherren skriftlig meddelelse, når

manglerne er afhjulpet.

Stk. 3. Hvis bygherren efter udløbet af fristen nævnt i stk. 2 - eller efter at have modtaget entreprenørens meddelelse om, at afhjælpning har fundet sted - mener, at manglerne ikke er afhjulpet, skal bygherren inden 10 arbejdsdage skriftligt meddele entreprenøren, hvilke mangler, der stadig påberåbes.

Stk. 4. Afhjælper entreprenøren herefter ikke straks de påviste mangler, har bygherren ret til at lade dem udbedre for entreprenørens regning eller kræve afslag i entreprisensummen, jf. §34.

Mangler påvist efter afleveringen

§32. Entreprenøren har i 5 år efter afleveringen pligt og ret til at afhjælpe mangler, der påvises efter afleveringen, jf. dog §36, stk. 3, nr. 3.

Stk. 2. Bygherren kan kun påberåbe sig sådanne mangler, hvis entreprenøren har fået skriftlig meddelelse herom inden rimelig tid efter, at manglerne er eller burde være opdaget. Dette gælder dog ikke, hvis entreprenøren har gjort sig skyldig i groft uforsvarligt forhold.

Stk. 3. Bygherren skal skriftligt fastsætte en frist til afhjælpning af påviste mangler. Fristens længde fastsættes under hensyntagen til manglernes art og omfang samt forholdene i øvrigt. Entreprenøren skal give bygherren skriftlig meddelelse, når manglerne er afhjulpet. Afhjælpning af en mangel kan udskydes til foretagelse sammen med afhjælpning af eventuelle mangler, konstateret ved 1-års eftersynet, forudsat at manglen ikke forværrer derved, og at udskydelsen ikke medfører ulempe for bygherren.

Stk. 4. Foretager entreprenøren ikke inden udløbet af fristen nævnt i stk. 3 afhjælpning af de påberåbte mangler, har bygherren ret til at lade dem udbedre for entreprenørens regning eller kræve afslag i entreprisensummen, jf. §34.

Stk. 5. Bygherren kan lade mangler udbedre for entreprenørens regning, når afhjælpning er uopsættelig, og entreprenøren ikke er i stand til umiddelbart at foretage afhjælpning. Det samme gælder, når bygherren har grund til at antage, at entreprenøren ikke foretager afhjælpning på rette måde eller uden ufornødent ophold.

Ad §32 stk. 5:

Ved UE's mangelfulde arbejde har BRA ret til efter skriftligt varsel, at supplere entreprenørens ressourcer for dennes regning.

Bortfald af entreprenørens afhjælpningspligt m.v.

§33. Entreprenørens afhjælpningspligt og bygherrens adgang til at foretage udbedring for entreprenørens regning, jf. §§31 og 32, bortfalder, hvis afhjælpning er forbundet med uforholdsmæssigt store udgifter. Ved bedømmelsen heraf skal der tages hensyn til bygherrens interesse i, at aftalen opfyldes. Bygherren bevarer dog i alle tilfælde retten til afslag, jf. §34.

Ad §33:

Dersom UE/UL selv er årsag til at arbejdet ikke er udbedret/afhjulpet bortfalder §33.

Bygherrens ret til afslag i entreprisensummen

§34. Afhjælper entreprenøren ikke mangler som anført i §31, stk. 4, og §32, stk. 4, kan bygherren - i stedet for at lade manglerne udbedre for entreprenørens regning - kræve et afslag i entreprisensummen. Bygherren har endvidere ret til afslag i entreprisensummen, hvis afhjælpning er umulig, samt i tilfældene nævnt i §33.

Stk. 2. Afslaget beregnes som udgangspunkt som det beløb, det ville have kostet at afhjælpe manglerne.

Stk. 3. Hvis afhjælpning af mangler er umulig eller er forbundet med uforholdsmæssigt store udgifter, fastsættes afslaget efter bygherrens valg skønsmæssigt eller på en af følgende måder:

1) enten som forskellen mellem den aftalte entreprisensum og den entreprisensum

der måtte antages at være blevet aftalt, hvis der var indgået aftale om arbejdet i den foreliggende stand,

2) eller som forskellen mellem det aftalte arbejdes værdi uden mangler og arbejdets værdi i den foreliggende stand.

Stk. 4. Om bygherrens adgang til at hæve entrepriseaftalen som følge af mangler gælder reglerne i §40.

Entreprenørens ansvar for følgeskader

§35. Entreprenøren er erstatningsansvarlig for tab, der er en følge af mangler ved arbejdet, hvis manglerne skyldes fejl eller forsømmelse fra entreprenørens side, eller hvis manglerne angår egenskaber, som ifølge aftalen må anses for tilsikret.

Stk. 2. Entreprenøren hæfter ikke for driftstab, avancetab eller andet indirekte tab.

Mangelansvarets ophør

§36. Ved byggearbejder og anlægsarbejder i tilslutning hertil skal bygherrens krav mod entreprenøren som følge af mangler fremsættes senest 5 år efter arbejdets aflevering. Efter dette tidspunkt kan bygherren ikke rejse krav mod entreprenøren. Bestemmelserne i lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer finder ikke anvendelse i disse tilfælde.

Stk. 2. Bygherrens krav bevares dog for dele af arbejdet, for hvilke det gælder,

- 1) at entreprenøren har påtaget sig at indestå i længere tid,
- 2) at det ved afleveringen konstateres, at aftalt kvalitetssikring har svigtet væsentligt, eller
- 3) at der foreligger groft uforsvarligt forhold fra entreprenørens side.

Stk. 3. Ved anlægsarbejder – bortset fra dem, der er nævnt i stk. 1 – ophører mangelansvaret efter dansk rets almindelige regler, med mindre andet er fastsat i udbudsmaterialet. Hvis mangelansvaret herefter ophører efter dansk rets almindelige regler, skal følgende gælde:

- 1) Reglen i §6, stk. 4, om nedskrivning af sikkerheden ændres til, at sikkerheden ophører.
- 2) Entreprenøren kan undlade at opfylde bestemmelsen i §10, stk. 4, om entreprenøransvar.
- 3) Tidsrummet for afhjælpningspligt og -ret, jf. §32, stk. 1, ændres til 1 år.
- 4) Bestemmelsen i §38 om 5-års eftersyn finder ikke anvendelse.

H. 1- og 5-års eftersyn

1-års eftersyn

§37. Bygherren indkalder entreprenøren til en gennemgang af arbejdet, som skal finde sted senest et år efter afleveringen.

Ad §37:
Se Ad til §28 stk. 4.

5-års eftersyn

§38. Bygherren indkalder entreprenøren til en afsluttende gennemgang af arbejdet, som skal finde sted senest 30 arbejdsdage før udløbet af en periode på 5 år efter afleveringen, jf. dog §36, stk. 3, nr. 4. Stk. 2. Har bygherren ikke indkaldt som nævnt i stk. 1, kan entreprenøren indkalde bygherren til eftersynet. Indkaldelsen skal være skriftlig og ske med mindst 10 arbejdsdages varsel.

Ad §38:
Se Ad til §28 stk. 4.

Fælles regler for eftersyn

§39. Indkaldelse til eftersyn ifølge §§37 og 38, stk. 1, skal være skriftlig og ske med højst 60 og mindst 15 - ved hovedentreprise dog mindst 20 - arbejdsdages varsel.

Stk. 2. I forbindelse med eftersyn udfærdiges et dokument

(eftersynsprotokol), hvori anføres påberåbte mangler ved arbejdet og eventuelle andre forhold, påpeget af bygherren. I tilknytning hertil anføres entreprenørens mulige bemærkninger.

Stk. 3. Dokumentet underskrives af bygherren og entreprenøren.

Stk. 4. Hvis en part ikke er repræsenteret ved eftersynet, kan dette gennemføres uden den pågældende parts medvirken. Den mødte part skal snarest muligt give den anden part skriftlig underretning om eftersynets gennemførelse og om indholdet af eftersynsprotokollen.

I. Særligt om ophævelse

Bygherrens hæveret

§40. Bygherren kan - efter skriftligt påkrav til entreprenøren - hæve entrepriseforførelsen

- 1) hvis der - uden ret til tidsfristforlængelse - foreligger en væsentlig forsinkelse fra entreprenørens side med hensyn til arbejdets udførelse, og forsinkelsen medfører betydelige ulemper for bygherren, eller
- 2) hvis der fra entreprenørens side i øvrigt foreligger væsentlig forsinkelse med hensyn til forhold af afgørende betydning for bygherren, med mindre dennes interesser er tilstrækkeligt tilgodeset på anden måde, f.eks. gennem adgangen til at standse udbetalingerne eller ved stillet sikkerhed, eller
- 3) hvis det udførte arbejde er af en sådan kvalitet, at bygherren har grund til at antage, at entreprenøren ikke vil være i stand til at fuldføre arbejdet uden væsentlige mangler.

Ad §40:

BRA har ret til at foretage hel eller delvis ophævelse af entreprisen, såfremt der under arbejdets gang indtræder sådanne forsinkelser, at der er væsentlig risiko for, at en mellem- eller afleveringstermin ikke kan overholdes, og en hel eller delvis ophævelse af entreprisen muliggør, at forsinkelsen undgås eller mindskes ved overførelse af dele af arbejdet til anden entreprenør.

Såfremt arbejdet standses af bygherre og eller BRA har UE krav på dækning af faktiske afholde/forbrugte omkostninger. Erstatning for tabt DB på ikke udførte ydelser mv. og produktionskapacitet ydes ikke. Ved UE's evt. betalingsstandsning eller konkurs er BRA berettiget til med 3 dages skriftligt varsel, at gøre §40 gældende inkl. Ad.

Entreprenørens hæveret

§41. Entreprenøren kan - efter skriftligt påkrav til bygherren - ved væsentlig forsinkelse hæve entrepriseforførelsen i det tilfælde, der er nævnt i §24, stk. 1, nr. 2), hvis bygherren ikke udfolder rimelige bestræbelser for at fremme arbejdet mest muligt.

Stk. 2. Entreprenøren kan endvidere - efter skriftligt påkrav til bygherren - hæve entrepriseforførelsen, hvis der fra bygherrens side foreligger væsentlig forsinkelse med hensyn til forhold af afgørende betydning for entreprenøren. Aftalen kan dog ikke hæves, hvis entreprenørens interesser er tilstrækkeligt tilgodeset gennem adgangen til at standse arbejdet eller ved stillet sikkerhed.

Konkurs, betalingsstandsning, tvangsakkord m.v.

§42. Ved en parts konkurs kan den anden part straks hæve aftalen, i det omfang konkurslovens regler ikke er til hinder derfor.

Ad §42:

Såfremt arbejdet standses af bygherre og eller BRA har UE krav på dækning af faktiske afholde/forbrugte omkostninger. Erstatning for tabt DB på ikke udførte ydelser mv. og produktionskapacitet ydes ikke. Ved UE's evt. betalingsstandsning eller konkurs er BRA berettiget til med 3 dages skriftligt varsel, at gøre §40 gældende inkl. Ad.

Stk. 2. Hvis boet har ret til at indtræde i aftalen i medfør af konkurslovens regler, skal boet efter forespørgsel inden for en frist på 5 arbejdsdage give meddelelse om, hvorvidt det vil indtræde.

Stk. 3. Reglen i stk. 1 gælder tillige ved en parts betalingsstandsning, eller hvis der åbnes forhandling om tvangsakkord, eller partens økonomiske forhold i øvrigt viser sig at være således, at parten må antages at være ude af stand til at opfylde entrepriseforførelsen. Hæveretten er dog betinget af, at parten ikke har stillet - eller på den anden parts opfordring ikke straks stiller - betryggende sikkerhed for aftalens opfyldelse, jf. §§6 og 7.

Stk. 4. Er en part et aktie- eller anpartsselskab, kan den anden part hæve entrepriseforførelsen, hvis dette kræves opløst af

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis parten inden 10 arbejdsdage fra fremkomsten af et påkrav fra den anden part dokumenterer, at betingelserne for selskabets opløsning ikke er til stede, eller hvis parten stiller fuldstændig sikkerhed for aftalens opfyldelse.

Stk. 5. Ved ophævelse gælder reglerne i §44.

En parts død

§43. Dør en part, og boet behandles som gældsfragåelsesbo, finder bestemmelserne i §42, stk. 1 og 2, tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Ved anden bobehandlingsmåde end nævnt i stk. 1 er dødsboet og arvingerne berettiget til at indtræde i entrepriseaftalen, jf. dog stk. 3. Det samme gælder partens ægtefælle, der hensidder i uskiftet bo. Indtrædelsesretten er betinget af, at der enten er eller bliver stillet betryggende sikkerhed for aftalens opfyldelse, jf. §§6 og 7.

Stk. 3. Ved entreprenørens død er indtrædelsesretten tillige betinget af, at der udpeges en leder af arbejdet, som bygherren ikke kan fremsætte berettigede indvendinger imod. Er arbejdet af en sådan særlig karakter, at det som følge af entreprenørens død ikke kan forventes behørigt færdiggjort, kan indtræden ikke finde sted.

Stk. 4. Ved ophævelse gælder reglerne i §44.

Fælles regler om ophævelsen

§44. Ophævelse skal ske skriftligt.

Stk. 2. Samtidig med ophævelsen skal den part, der hæver aftalen, sørge for, at der skriftligt indkaldes til en registreringsforretning (stadeforretning), der skal afholdes hurtigst muligt. Med mindre andet aftales, afholdes registreringsforretning dog tidligst 1 arbejdsdag efter indkaldelsesskrivelsens fremkomst.

Stk. 3. Ved registreringsforretningen skal der udfærdiges et dokument (registreringsprotokol), der beskriver omfang og kvalitet af det udførte arbejde. Dokumentet underskrives af parterne, med mindre registreringen foretages af en syns- og skønsmand udmeldt af Voldgiftsnævnet, jf. §45.

Stk. 4. Hvis en part efter at være indvarslet ikke er repræsenteret ved registreringsforretningen, kan denne gennemføres uden den pågældende parts medvirken. Den mødte part skal snarest muligt give den anden part skriftlig underretning om registreringens gennemførelse og om registreringsprotokollens indhold.

Stk. 5. Ved ophævelse fra bygherrens side er bygherren eller den, der færdiggør arbejdet på bygherrens vegne, berettiget til at benytte entreprenørens materialer og materiel, som befinder sig på pladsen, hvis fjernelse forinden arbejdets færdiggørelse vil påføre bygherren tab. Der ydes sædvanligt vederlag for anvendelsen.

Stk. 6. Ved ophævelse fra den ene parts side er den anden part ansvarlig for det lidte tab efter dansk rets almindelige regler.

J. Tvister

Syn og skøn

§45. Hvis der i tilfælde af uoverensstemmelser mellem parterne eller for at sikre bevisets stilling ønskes udmeldt syn og skøn, fremsættes begæring herom til Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed, København.

Ad §45:

Tvister mellem BRA og UE eller andre tvister, der har relation til UE's entreprise eller den entreprise, som BRA har påtaget sig, berettiger ikke UE til at standse eller udsætte arbejdet bortset fra fastslåede betalingskrav i henhold til §46.

Stk. 2. Begæringen skal ved fremsættelsen være ledsaget af
1) oplysning om, hvilke parter sagen vedrører, samt disse parter

adresse og telefonnummer

- 2) en skriftlig fremstilling, hvori gives en kort redegørelse for sagen, og som indeholder de spørgsmål, hvorom skønsmandens erklæring ønskes (skønstemaet)
- 3) de dokumenter, der er af betydning for sagen
- 4) eventuel angivelse af de ønskede tekniske kvalifikationer hos skønsmanden og
- 5) angivelse af, om forretningen mod betaling af et særligt gebyr ønskes fremmet som hastesag.

Stk. 3. Der udmeldes i almindelighed én skønsmand. Hvis Voldgiftsnævnet finder, at der er anledning dertil, kan der udmeldes to, eller under ganske særlige omstændigheder flere skønsmænd. Der skal ved afgørelsen heraf tages hensyn til parternes ønske.

Stk. 4. Nyt syn og skøn ved anden skønsmand kan kun finde sted, hvis Voldgiftsnævnet finder, at der er anledning dertil. Hvis begæring om voldgiftsbehandling af tvisten er indgivet, jf. §47, tager Voldgiftsretten stilling til fremsatte begæringer om supplerende syn og skøn eller nyt syn og skøn ved samme eller anden skønsmand.

Stk. 5. Den eller de, der har fremsat begæring om skønsforretningen, hæfter for udgifterne herved, herunder skønsmandens honorar, der fastsættes af Voldgiftsnævnet. Hvis tvisten eller en del deraf indbringes for Voldgiftsretten, tages udgiften og dens nødvendighed i betragtning ved fastsættelsen af sagsomkostninger. Voldgiftsretten fastsætter i så fald skønsmandens honorar.

Stk. 6. Når nærværende almindelige betingelser gælder i forholdet mellem bygherren og flere parter (entreprenører, entreprenører), gælder bestemmelserne i stk. 1-5 også i det indbyrdes forhold mellem de pågældende parter.

Stk. 7. For syn og skøn gælder de regler, som er fastsat af Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed.

Sagkyndig beslutning om stillet sikkerhed m.v.

§46. På en parts begæring kan Voldgiftsnævnet udpege en sagkyndig til at træffe beslutning om udbetaling af stillet sikkerhed, jf. §6, stk. 7, og §7, stk. 3, og om berettigelsen af at holde betalinger tilbage eller foretage modregning i tilfælde af parternes uenighed som nævnt i §22, stk. 14.

Stk. 2. Voldgiftsnævnet kan efter sagens karakter bestemme, at beslutningen skal træffes af flere sagkyndige.

Stk. 3. Begæringen skal indeholde de oplysninger m.v. som fremgår af §45, stk. 2. Kopi af begæringen fremsendes samtidig til den anden part i entrepriseaftalen.

Stk. 4. Voldgiftsnævnet fastsætter en kort frist for modparten til at afgive et indlæg. Den sagkyndige kan – hvor der er særlig anledning dertil – give parterne adgang til at fremkomme med yderligere et indlæg inden udløbet af en kort frist, som den sagkyndige fastsætter. Efter udløbet af fristen træffer den sagkyndige snarest muligt og inden 15 arbejdsdage beslutning om, i hvilket omfang udbetalingskravet skønnes begrundet, og hvem der skal betale udgifterne, herunder den sagkyndiges honorar. Voldgiftsnævnet fastsætter størrelsen af honoraret.

Stk. 5. Det kan i særlige tilfælde bestemmes, at udbetaling til private bygherrer og til entreprenører betinges af sikkerhedsstillelse. Den sagkyndige træffer i så fald bestemmelse om sikkerhedens art og omfang og om betingelserne for dens udbetaling eller ophør. Ved begæring om udbetaling af bygherrens sikkerhedsstillelse kan den sagkyndige i særlige tilfælde endvidere henvise entreprenøren til at anlægge voldgiftssag efter §47.

Stk. 6. Under ganske særlige omstændigheder kan Voldgiftsnævnet forlænge fristerne i stk. 4 med indtil 10

arbejdsdage.

Stk. 7. Beløb, der omfattes af beslutning om udbetaling af stille sikkerhed, skal udbetales senest 3 arbejdsdage efter, at parterne og garanten har fået skriftlig meddelelse om beslutningen.

Stk. 8. For behandling af sager om sagkyndig beslutning gælder de regler, som er fastsat af Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed.

Voldgift

§47. Tvister mellem parterne afgøres af Voldgiftsretten for bygge- og anlægsvirksomhed, København, hvis afgørelser er endelige.

Stk. 2. Sag for Voldgiftsretten anlægges ved indlevering af klageskrift, der stiles til Voldgiftsnævnet.

Stk. 3. Klageskriftet skal indeholde:

- 1) oplysning om, hvilke parter sagen vedrører samt disse parters adresse og telefonnummer
- 2) klagerens påstand samt en kort fremstilling af de kendsgerninger, hvorpå påstanden støttes og
- 3) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som klageren agter at påberåbe sig. Dokumenterne skal være vedlagt.

Stk. 4. Voldgiftsretten består - jf. dog stk. 5 og 6 - dels af 1 medlem af Voldgiftsrettens præsidium, udpeget af præsidiets formand, dels af 2 sagkyndige, som efter sagens beskaffenhed udpeges af Voldgiftsnævnet for hvert enkelt tilfælde. Præsidiets formand kan bestemme, at en af suppleanterne i dette skal fungere som voldgiftsrettens formand.

Stk. 5. Hvis en part begærer det, suppleres retten med yderligere 2 medlemmer af præsidiets eller dets suppleanter. De dermed forbundne merudgifter fordeles i forbindelse med Voldgiftsrettens afgørelse af spørgsmålet om sagsomkostninger. Det kan da bestemmes, at de udgifter, der er en følge af rettens supplerings, skal udredes af den part, der har rejst krav herom, når retten skønner, at det ikke var tilstrækkeligt begrundet at fremsætte kravet.

Stk. 6. Er parterne enige derom, kan Voldgiftsretten bestå alene af 1 medlem.

Stk. 7. For Voldgiftsrettens behandling af sagerne gælder de regler, som er fastsat af Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed. I øvrigt gælder lov om voldgift.

Stk. 8. Når nærværende almindelige betingelser gælder i forholdet mellem bygherren og flere parter (entreprenører, entreprenører), gælder bestemmelserne i stk. 1-7 også i det indbyrdes forhold mellem de pågældende parter.